



Biblioteksplan

för

skol- och folkbiblioteken

i

Ljusnarsbergs kommun

2008-2010

Antagen av kommunfullmäktige den 2008-10-09

INNEHÅLL

	sid
1. Vad är en biblioteksplan?	
• Bakgrund	3
• Uppdrag	3
• Styrinstrument för biblioteksverksamhet	3
• Mål och syfte	3
• Biblioteksplanens struktur	3
• Samverkan	3
2. Bibliotekets roll	4
3. Nulägesbeskrivning	4
• Ljusnarsbergs kommun	4
• Ljusnarsbergs biblioteksorganisation	4
• Ljusnarsbergs biblioteksverksamhet	4
• Kommunbibliotekets ekonomi	6
• Förskolornas tillgång till bibliotek	6
• Skolbibliotek	6
• Vuxenutbildningens tillgång till bibliotek	6
4. Biblioteksplan - handlingsplan för 2008-2010	7
• Kommunens prioriterade områden	7
• Målsättningar för biblioteksverksamheten	7
• Genomförande.	8
5. Uppföljning och utvärdering	9
Referenser	
Bibliotekslagen (SFS nr 1996:1596; SFS 2004:1261)	
Läroplan för det obligatoriska skolväsendet (Lpo94)	
Läroplan för förskolan (Lpfö 98)	
UNESCOs skolbiblioteksmanifest	
Vision 2010-2018	
Skolplan 2008-2010	

1. Vad är en biblioteksplan?

"Med en biblioteksplan avses ett politiskt förankrat styrdokument som omfattar en analys av det samlade biblioteksbehovet i en kommun och åtgärder för hur dessa behov skall tillgodoses. Denna biblioteksplan skall förutom folkbiblioteksverksamheten också innefatta biblioteksbehovet vad gäller utbildning, omsorg, vård och näringsliv."

Bakgrund

Den 1 januari 2005 kompletterades bibliotekslagen med en paragraf om att bibliotek och bibliotekshuvudmän inom det allmänna biblioteksväsendet ska samverka och att kommuner och landsting ska anta planer för biblioteksverksamheten.

Uppdrag

Kommunfullmäktige har uppdragit åt bildningschefen att tillsammans med en tjänstemannagrupp utarbeta en biblioteksplan.

Styrinstrument för biblioteksverksamhet

Bibliotekslagen (SFS nr 1996:1596; SFS 2004:1261)

Läroplan för det obligatoriska skolväsendet (Lpo94)

Läroplan för förskolan (Lpfö 98)

UNESCOS skolbiblioteksmanifest

Vision 2010-2018

Mål och syfte

Biblioteksplanen ska

- ligga till grund för verksamhetsplanen
- definiera bibliotekets roll i olika politikområden i förhållande till de övergripande målen för kommunens utveckling
- ange konkreta målsättningar för biblioteksverksamheten
- lägga fast en strategi för verksamhetens utveckling

Biblioteksplanens struktur

En gemensam biblioteksplan för folk- och skolbiblioteken upprättas.

Samverkan

Folk- och skolbiblioteken har delvis olika roller. Fullständig integration av verksamheterna kan innebära vissa svårigheter t. ex ansvarsfördelning och lokalisering. Därför ska skolbiblioteken lokaliseras på skolorna och vara filialer till folkbiblioteket. Folkbibliotekets riktade insatser till barn och unga värdesätts och ska samplaneras med skolan.

2. Bibliotekets roll

Förändring i samhället påverkar bibliotekets verksamhetsformer. Demografiska förändringar, förändringar i kulturmönster, efterfrågan på nya medier och den tekniska utvecklingen gör att biblioteken är utsatta för ständigt förändringstryck. För att biblioteksverksamheten ska kunna utvecklas måste vi förhålla oss till dessa förändringar och anpassa våra kompetenser.

Flera internationella undersökningar under senare år (PIRLS 2001, 2006) har visat att barns och ungas läsförmåga har försämrats.

Bibliotekets läsfrämjande arbete är omfattande men i samhällets ögon osynligt. När barn och ungas läsande, eller brist därpå, diskuteras i media eller i forskning är det skolan som nämns. Det är därför strategiskt viktigt att lyfta fram den roll som folkbiblioteket spelar för barns och ungas läsande. Biblioteket ska möta 2000-talets barn och unga med engagerad och kompetent bibliotekspersonal, som i samarbete med kulturarbetare, pedagoger, föräldrar och barnen skapar upplevelser kring litteraturen och berättelsen som konstform.

Skolbiblioteket

I ett lärande samhälle är det livsviktigt att kunna värdera och tillgodogöra sig all den information vi möts av. Skolbibliotekets roll för analys och kunskapsbildande är mycket viktig för elever som förväntas skapa sig en framtid med stort eget ansvarstagande och med ett entreprenöriellt tänkande.

3. Nulägesbeskrivning - mars 2008

Ljusnarsbergs kommun

I Ljusnarsberg bor 5 188 personer. Av befolkningen är 9 % är utrikesfödda eller har utländskt medborgarskap. Det är färre kommuninvånare i åldrarna 25 - 64 år som har eftergymnasial utbildning än i länet i övrigt. Kommunens kvinnor och män i åldrarna 20 – 64 år förvärvsarbetar i mindre utsträckning (68 %) än befolkningen i länet (75 %) och i riket (76 %). Orsaken kan bl.a. vara den lokala arbetsmarknaden, arbetslösheten och de höga ohälsotalen i kommunen.

Ljusnarsbergs biblioteksorganisation

Det politiska ansvaret för kommun- och skolbibliotek vilar på bildningsutskottet och kommunstyrelsen.

Bildningschefen har ekonomi- samt övergripande verksamhetsansvar för kommunbiblioteket, medan rektor för Lärcentrum har personalansvar. Ansvaret för skolbiblioteken har respektive grundskolerektor.

Ljusnarsbergs biblioteksverksamhet

Kommunbiblioteket är centralt beläget i Kopparberg. Det är öppet 26 tim/vecka varav två dagar till kl.18.00, men minskat öppethållande under semesterveckorna.

Biblioteksfilialen i Ställdalen drivs av byalaget med öppettider 9.30 – 12.00 4 dagar/vecka. Dessutom har man självbetjäning när dagcentralen är öppen. En gång i månaden byts bokbeståndet ut av personal från kommunbiblioteket.

Två biblioteksassistenter är anställda på kommunbiblioteket. Under Ljusnarsskolans ombyggnad är dess biblioteksassistent förflyttad till kommunbiblioteket.

Kommunbibliotekets lokaler är ljusa och öppna samt handikappanpassade. Eftersom bokhyllorna är hjulförsedda är det lätt att möblera om lokalen för föreläsningar och

utställningar. Det finns gott om läsplatser för både barn och vuxna. Det finns dessutom ett särskilt datorutrustat studierum för studenter från Campus samt för släktforskare.

Genom systemet "Friare flödet" - som innebär boklån mellan olika kommunbibliotek - har vi tillgång till andra böcker än våra egna.

Från länsbiblioteket kan vi låna barnböcker på främmande språk - dock ej skolspråken engelska, tyska, franska och spanska eller de nordiska språken.

Bibliotekspersonalen sköter också utlåning av nyckel till släktforskarlokalen i samma hus. Där finns tillgång till mikroficheläsare, rullfilmsläsare och övrigt släktforskningsmaterial. I kommunbiblioteket finns en samling referenslitteratur med lokal anknytning.

Bibliotekets besökssiffror (se tabell nedan) har stigit sedan 2004 medan utlåningen sjunkit. Tendensen i riket är att båda siffrorna sjunker. Skönlitteratur har blivit billigare och mer lättillgänglig.

Räknat per invånare satsas ungefär hälften så mycket pengar på biblioteket jämfört med övriga KNÖL-kommuner. Med ett begränsat utbud innebär det färre utlånade böcker. Ljusnarsbergarna lånar bara drygt hälften så många böcker per invånare mot grannkommunerna.

Ljusnarsbergs kommunbibliotek	2004	2005	2006	2007
Utlåning	25 728	27 070	23 875	23 722
Besökare	28 728	33 947	32 578	35 988

Nyckeltal år 2006	Hällefors	Lindesberg	Ljusnarsberg	Nora
Antal boklån/inv.	8	7	4	7
Antal böcker /inv	9	7	3	5
Antal inköpta böcker per år/1000 inv	261	274	183	330
Antal lån /inv.	8	8	5	8
Bruttokostnad (kr) /inv	464	501	245	471
Bruttokostn / lån	56	64	54	61

Källa: kommundatabasen

Ställdalens bibliotek drivs helt ideellt med driftbidrag från kommunen. Utlåningen under 2007 var 368 titlar till 175 låntagare.

Kommunbibliotekets roll som mötesplats, där man har tillgång till böcker, tidningar och tidskrifter, kan använda datorer, studera, se utställningar m. m, har blivit allt viktigare.

Asylsökande nyttjar biblioteket i större utsträckning än övriga invånare.

Kommunbiblioteket omfattar ca 17 000 exemplar av olika medier. Det finns fack- och skönlitteratur för barn och vuxna samt ljudböcker, CD-skivor och barnfilmer. För låntagare med nedsatt syn och andra lässvaga har biblioteket tillstånd att ladda ner böcker från Tal- och punktskriftsbiblioteket. Biblioteket prenumererar också på 8 dagstidningar och 43 tidskrifter varav 6 st. är för barn.

I bibliotekskatalogen finns register över alla media. Urvalet av media sköts av bibliotekets personal. Media köps både efter låntagarnas önskemål och med ambitionen att ha ett brett utbud av aktuell litteratur och övriga media. Man strävar efter att så snabbt som möjligt leverera låntagarnas önskemål.

Omlån kan ske i bibliotekets online-katalog.

På bibliotekets hemsida finns länkar för barn och ungdomar till externa webbplatser såsom boksidor, faktasidor samt länkar som kan användas i skolarbetet.

Kommunbibliotekets ekonomi

I kommunbibliotekets budget för 2008 finns 293 tkr till inköp av media, 1,75 årsarbetare på kommunbiblioteket samt 0,5 årsarbetare på Ljusnarsskolan.

Ställdalens bibliotek får 10 tkr i driftbidrag från kommunen.

För hyra, el och övriga lokalkostnader har avsatts 190 tkr

Avgifter tas ut för förkomna och skadade media, för lån från andra bibliotek, barnfilm samt för användande av släktforskningsprogrammet Genline och microfiche.

Skolbibliotek

Ljusnarsskolans elever kommer till kommunbiblioteket under öppettider enskilt eller i grupp ibland med och ibland utan lärare. Där får de hjälp av sin biblioteksassistent.

Ljusnarsskolan har 1013 titlar inlagda i bibliotekskatalogen. Övriga böcker finns f.n. i paviljongskolan eller i kommunbibliotekets källare.

På Ställdalens skola delar två lärare på ansvaret för inköp av böcker samt för ordningen i skolbiblioteket. Varje klasslärare ansvarar för sina elevers boklån. Det finns ingen möjlighet för låntagarna att söka böcker i bibliotekskatalog på Internet.

På Kopparbergsskolan har en lärare ansvar för ordningen i skolbiblioteket. Några gånger per termin hämtar de yngre barnens lärare ett nytt bokbestånd från skolbiblioteket, varibland eleverna sedan väljer. De äldre eleverna lånar själva i skolbiblioteket. Mellanstadieeleverna går ofta till kommunbiblioteket, dels för att söka nyheter i tidningar dels för att låna.

Förskolornas biblioteksverksamhet

På alla förskolor finns ett eget bokbestånd. När kommunbiblioteket gallrar bland sina böcker skänks de utrangerade böckerna till förskolorna. Dessutom köper man egna böcker t.ex. på bokrea. Förskolorna har ett särskilt avtal med biblioteket om lånlån.

Förskolan Bergsgården lånar ett stort antal böcker på kommunbiblioteket. Förskolepersonal tillsammans med en grupp barn brukar gå till biblioteket ca 1 gång/månad. De kommer både under öppettider och på särskild bokad tid. För att förbättra barnens ordförråd ägnas mycket tid åt sagoläsning och bokprat.

Förskolan Linåkern går till biblioteket med grupper av barn några gånger per termin för att låna böcker till sagostunder. För några år sedan deltog tre av förskollärarna i en fortbildning om hur barn och föräldrar kan uppmuntras till läsning samt hur läsning förbättrar barnets språkutveckling. Länsbiblioteket anordnade och bekostade utbildningen.

Förskolan Åstugan lånar böcker på Ställdalens bibliotek samt har ett eget bokbestånd

Vuxenutbildningens tillgång till bibliotek

De studerande på sfi, sär vux och K-IV besöker kommunbiblioteket flera gånger per termin tillsammans med sina lärare. De lånar böcker både för skolarbetet och för fritidsläsning.

Många distanstuderande som läser på Campus eller mot olika universitet/högskolor lånar sin studielitteratur på kommunbiblioteket. Om många frågar efter samma bok köps den in.

Genom systemet "Friare flödet" kan vi också låna studielitteratur.

4. Biblioteksplan - en handlingsplan för 2008 - 2010

Kommunens prioriterade områden.

- barn och ungdomar
- kultur och fritid inom profilområdet attraktivt boende i Vision 2010 - 2018

- i skolplanen 2008-2010 under rubriken Profil skriver man:

”Estetiska uttryck och konstnärligt skapande är viktigt och utvecklande för varje individ. Verksamheten inom barnomsorg och skola ska medverka till att utveckla barnens/elevernas kreativa förmåga och ge dem möjlighet att aktivt delta i olika skapande verksamheter. Att möta olika kulturupplevelser av skilda slag, gärna integrerat i det övriga arbetet, blir en naturlig del av verksamheten. Barnen/eleverna får kunskap om det svenska kulturarvet och förståelse för andra kulturer.”

Målsättningar för biblioteksverksamheten

Kultur/fritid

- öka utlåningen av media
- tillhandahålla ett rikt, varierat och aktuellt utbud av olika medier som speglar världen ur olika perspektiv
- vara en kulturinstitution och arbeta med t.ex. utställningar och programverksamhet.
- svara för informationsförmedling till individer och grupper i olika delar av samhället
- vara en fristad och en del i samhällets nätverk för barn och ungdomar när det gäller språkutveckling, kulturarv, kulturupplevelser och eget skapande.
- ha barns och ungdomars behov och perspektiv som utgångspunkt för bibliotekens verksamhet
- vara tillgängligt för människor med funktionshinder

Utbildning

- fungera som bildningsinstitution i den meningen att det ska vara en arena för människors fria kunskapssökande
- ska tillsammans med föräldrar, barnhälsovård, förskola och skola lägga grunden till barns livslånga lärande
- vara ett stöd för olika former av utbildning

Service

- tillhandahålla webbaserade tjänster
- förse äldreboenden och gruppboenden i kommunen med media
- tillhandahålla tekniska hjälpmedel som gör olika medier tillgängliga för funktionshindrade
- tillhandahålla konsumentvägledningsmaterial
- ge viss turistinformation i huvudsak via tillhandahållande av broschyrer under den del av året då turistbyrån är stängd
- ge inflyttarservice

Genomförande

Personal

På bibliotek arbetar flera yrkesgrupper. Fackutbildad *bibliotekarie* har en akademisk utbildning från universitet/högskola med antingen bibliotekarieexamen (före 1995) eller magisterexamen i biblioteks- och informationsvetenskap.

Lärarymbibliotekarie har lärarutbildning och eventuella fortbildningskurser och har en anställning där han/hon ansvarar för skolans bibliotek.

Biblioteksassistent är personal på bibliotek utan akademisk biblioteksutbildning.

Organisation

Nuläge

I nuvarande budget för kommunbiblioteket finns 1,75 årsarbetare, men p.g.a. svårigheter att genom omplacering genomföra en tidigare beslutad besparing, har man fortfarande kostnader för 2,0 årsarbetare.

För grundskolan finns 0,5 årsarbetare som skolbibliotekarie. Lärarymbibliotekarier sköter biblioteksarbetet som en del i sina lärartjänster.

Målsättningen är att anställa en bibliotekarie, som tillsammans med biblioteksassistenter delar sin tid mellan kommunbiblioteket, förskolor, skolor och fritidsavdelningar. Med hänvisning till den jämförelse med grannkommunernas satsning på biblioteksverksamhet, vore det önskvärt med ökad satsning i Ljusnarsberg. Då skulle det också vara möjligt att ge biblioteksservice på grupp- och äldreboendena.

Från och med 1 juli 2008 sammanförs kommunbiblioteket med skolbiblioteken till en gemensam organisation under bildningschefen. Bibliotekarien är tänkt att ha personalansvar för biblioteksassistenter.

Lokaler

Kommunbiblioteket är fortsatt lokaliserat till nuvarande lokaler på Konstmästaregatan. På 3-9- skolan inryms skolbiblioteket i resurscentrum och på F-2- skolan i mediateket.

Tillgång till bibliotek

Förskolorna ska ha tillgång till en välfungerande biblioteksservice 4 tim/vecka.

F-2-skolan ska ha tillgång till en välfungerande biblioteksservice i skolan 6 tim/vecka.

3-9-skolan ska ha tillgång till en välfungerande biblioteksservice i skolan 20 tim/vecka.

Kommuninvånarna skall ha tillgång till en välfungerande biblioteksservice 26 tim/vecka varav 2 kvällar - under semesterveckorna 20 timmar/vecka samt uppsökande verksamhet på grupp- och äldreboendena.

Samverkan kommunbibliotek – förskola - skola

- en kulturgrupp med representanter för förskolan, skolan och folkbiblioteket under ledning av bibliotekarien ska bildas. Gruppen ska planera gemensamma aktiviteter såsom t.ex. författarbesök, utställningar och medieinköp samt arbeta med verksamhetsutveckling.

- barn och unga ska få handledning i att använda bibliotekets resurser

- biblioteket ska ge service åt personal och elever och på beställning ta fram aktuell litteratur för undervisning

Integration

Folkbiblioteket i Kopparberg ska utgå från ett mångkulturellt förhållningssätt genom att

- anpassa litteraturförsörjningen efter olika invandrargrupper och minoriteters behov
- köpa in ljudböcker, böcker med stor stil och lättlästa böcker (även referenslitteratur är önskvärt) samt med tillstånd från justitiedepartementet framställa exemplar av litterära verk till personer med funktionshinder.

Kompetensutveckling

Bibliotekets rutinuppgifter sköts mer och mer genom självbetjäning och nättjänster. Fokus kommer att ligga på pedagogiskt bemötande, vägledning och förmedling av kunskaper och upplevelser. Personalen behöver därför kontinuerlig vidareutbildning för att möta låntagarnas behov och kunna använda ny teknik och nya webbtjänster inom medie- och biblioteksvärlden.

5. Uppföljning och utvärdering

Biblioteksplanen skall följas upp och utvärderas i verksamhetsberättelsen varje år.